

Beskrivelse af specialet Neurologisk Fysioterapi

Specialets problemfelter, målgrupper og det fysioterapeutiske indsatsområde

Specialets grundlæggende problemstillinger og relevans for fysioterapi

Det neurologiske speciale omfatter sygdomme og skader i det centrale og perifere nervesystem samt muskelsygdomme. Neurologiske sygdomme og skader medfører ofte multifacetterede sensomotoriske og kognitive funktionsnedsættelser samt adfærdsmæssige og emotionelle ændringer, der påvirker daglig livsførelse, herunder boligsituation, uddannelses- og erhvervsevne samt muligheden for at indgå i sociale relationer.

Ofte er patientens pårørende og det sociale netværk også påvirket af den ændrede livssituation. Målet med den fysioterapeutiske indsats er at opretholde eller opnå bedst mulig fysisk og kognitiv funktionsevne med henblik på et selvstændigt og meningsfuldt liv.

Indsatsen omfatter ligeledes forebyggelse af komplikationer, der kan føre til yderligere funktionstab. Fokus på den sundhedsfremmende effekt af fysisk aktivitet stiller krav til rådgivning/vejledning af målgruppen, pårørende og eventuelt andre fagpersoner.

Specialets målgrupper

Målgruppen er patienter i alle aldersgrupper med følger efter neurologisk sygdom og skade og med behov for målrettet udredning, behandling, genoptræning og rehabilitering af med fokus på 1) at forbedre og optimere funktionsevnen eller 2) at forhale sygdomsudviklingen.

Det neurologiske speciale er et bredt specialeområde og omfatter specifikke indsatser til patienter med medfødte eller erhvervede sygdomme og skader i hjerne, rygmarg, nerver og muskler: apopleksi, traumatisk hjerneskade og tilgrænsende lidelser, commotio, cerebral parese, multipel sklerose, Parkinsons sygdom, tumorer, rygmargsskader, muskeldystrofi m.m.

Specialet er subspecialiseret inden for eksempelvis apopleksi, hovedtraumer, Parkinsons sygdom, multipel sklerose og rygmargsskader.

Sygdomsbilledet kompliceres ofte af komorbiditet som medicinske, ortopædiske og psykiatriske lidelser samt misbrugstilstande.

Målgruppen omfatter desuden en række differentialdiagnoser som eksempelvis funktionelle lidelse og cervikogen hovedpine.

Fysioterapeutens indsatsområder

Fysioterapeuten med speciale indenfor neurologisk fysioterapi indgår i den samlede neuro(re)habilitering, hvilket ofte indebærer et tæt samarbejde med patienten, eventuelle pårørende og andre fagpersoner samt koordinering på tværs af sektorer med henblik på at skabe et målrettet og sammenhængende forløb.

Formålet er, at patienten med neurologisk sygdom eller skade opnår et selvstændigt og meningsfuldt liv. Det indebærer:

- At fremme, generhverve og vedligeholde patientens funktionsevne i forbindelse med aktivitet (specifikt bevægelse og mobilitet) samt sensomotoriske kropsfunktioner, herunder vurdere og tilpasse omgivelsesfaktorer fx hjælpemidler.
- At inddrage både primær, sekundær og tertiær forebyggelse og sundhedsfremme via fysisk aktivitet og træning generelt, herunder udrede, diagnosticere og screene for risikofaktorer som faldrisiko og smerter.
- At vælge metode, intensitet og dosis ud fra patienten og eventuelle pårørendes ønsker og behov samt personlige og omgivelsesmæssige ressourcer.
- At identificere kognitive, adfærdsmæssige og emotionelle ændringer samt de psykosociale konsekvenser og behov, som ofte er følger efter neurologisk sygdom eller skade.
- At inddrage, involvere, og motivere patienten og eventuelle pårørende til målsætning og plan for forløbet, herunder egen-træning.
- At rådgive, vejlede og instruere patienten, pårørende, patientens øvrige sociale netværk samt fagpersoner.

Specialiserede kompetencer

Særlig viden og kompetencer knyttet til specialet

Fysioterapeuten med speciale indenfor det neurologiske område har indgående viden og kompetencer og erfaring indenfor det neurologiske område.

Nedenfor gives en række eksempler. Listerne er ikke udtømmende:

- Klinisk diagnostik, behandling, genoptræning, rehabilitering, forebyggelse, komorbiditet og sundhedsfremme i forhold til grundlæggende sundhedsfaglige problemstillinger i specialet.
- Almene og komplekse/sjældne/svære sensomotoriske og kognitive funktionsnedsættelser samt adfærdsmæssige og emotionelle ændringer som følge af neurologisk sygdom eller skade og deres indvirkning på funktionsevnen
- Aktuelle teorier og modeller for, hjernens plasticitet, motorisk kontrol og læring
- Hjælpeforanstaltninger, herunder hjælpemidler og relevant velfærds- og sundhedsteknologisk udstyr samt offentlige sundhedstilbud
- Komplikationers indvirkning (fx kontrakturer) på funktionsevnen, som følge af neurologisk sygdom og skade
- Neuropædagogiske og neuropsykologiske metoder til håndtering af forskellige grader af kognitive funktionsnedsættelser samt adfærdsmæssige og emotionelle ændringer
- Principper og modeller for tværprofessionelt og tværsektorielt samarbejde samt betydningen for den samlede indsats i forhold til patienten

Særlige kliniske kompetencer knyttet til specialet

Fysioterapeuten med speciale indenfor det neurologiske område forholder sig kritisk og reflekterende til komplekse problemstillinger baseret på den aktuelle viden og evidens på området.

Nedenfor gives en række eksempler. Listerne er ikke udtømmende.

Fysioterapeuten med speciale indenfor det neurologiske område kan:

- Arbejde med højt udviklede analytiske og manuelle/håndteringsmæssige færdigheder, som er nødvendige for undersøgelse og behandling/træning
- Systematisk integrere viden om nervesystemets (pato)anatomi, (pato)fysiologi og plasticitet således at træning tilrettelægges på baggrund af viden om hjernens plasticitet og samspillet med motorisk læring og opgaveorienteret træning

-
- Vurdere patientens ressourcer og bidrage med konkret vurdering af patientens genoptræningspotentiale og understøtte en aktivt deltagende rolle
 - Systematisk undersøge, vurdere og integrere viden om kognitive og adfærdsmæssige dysfunktioner i en neuropædagogisk tilgang til i interventionen
 - Udvælge og tilpasse relevante hjælpemidler og behandlingsredskaber, herunder aktuell velfærds- og sundhedsteknologisk udstyr
-
- Informere, vejlede og indgå i samtale omkring sundhedsadfærd, herunder ønsker og motivation for eventuelle adfærdsændringer
 - Skabe relationer og dialog med patienten og dennes pårørende og gennemføre svære samtaler hensigtsmæssigt
-

Erfaringsområde indenfor specialet

For at opnå godkendelse som fysioterapeut med speciale indenfor det neurologiske område skal fysioterapeuten samlet have ansættelseserfaring inden for to subspecialer i mindst seks måneder. Neurologiske subspecialer er apopleksi, traumatisk hjerneskade, rygmarvsskader, multipel sklerose, Parkinsonsygdom, ALS og muskeldystrofi

Særligt kendskab til specifikke sygdommes progression

Specialisten i neurologisk fysioterapi har omfattende og indgående kendskab til visse neurologiske sygdommes progressive karakter eksempelvis multipel sklerose, Parkinsons sygdom, ALS og muskeldystrofi.